

Projektový den 30.4. – Ve znamení čarodějnic

Pálení čarodějnic či filipojakubská noc je lidový zvyk spojený s pálením ohňů a vírou v čarodějnice, který se odehrává v noci ze 30. dubna na 1. května. Pálení čarodějnic slavili už staří Keltové, kteří se tak loučili se zimou a vítali jaro. Od těch dob prošel svátek řadou změn a podepsalo se na něm i křesťanství. Pod názvem Valpuržina noc je slaven také v německy mluvících zemích a Skandinávii. Lidový zvyk Pálení čarodějnic a Valpuržina noc znamenal, že všude v povětří je plno neviditelných čarodějnic na pekelných pochůzkách. Oba názvy jsou často ztotožňovány s galským svátkem Beltain.

Beltine znamená jasný, zářivý oheň. Právě oheň byl pro lidi dříve velmi tajemnou silou a v určitých okamžicích měl i magickou moc. Keltové ohněm uctívali slunečního boha Belena. V předvečer tohoto svátku Keltové zhasínali všechny ohně, protože věřili, že v nich má skončit vše špatné. Následně pak zapálili ohně nové, aby vše mohlo začít čisté, neposkvrněné, nanovo. Ohni lidé dávali oběti bohům, aby si zajistili jejich přízeň.

Zvyk pálení ohňů v předvečer prvního máje není zmiňován v žádných staročeských pramenech a pravděpodobně vznikl pod německým vlivem. Už v polovině 19. století však byl tento zvyk zakazován jako pověrečná praktika, stejně tak nemohl probíhat během druhé světové války, kdy bylo zakázáno pálit venkovní ohně. Problematický byl i pro komunistický režim, během kterého existovala snaha filipojakubské ohně přejmenovat na „vatry míru“. Na mnoha místech Česka tak pálení čarodějnic zaniklo.

V Čechách v předvečer prvního máje zapalují lidé ohně na kopcích a na vršcích, na rozcestích a na pastvinách a tančí kolem nich. Přeskakují žhnoucí oharky nebo dokonce skáčí přes plameny. Obřad se nazývá „pálení čarodějnic“. Na některých místech bývá zvykem na hranici upalovat loutku představující čarodějnici. Dým ohňů měl čarodějnice, potažmo veškeré zlo zahnat co nejdál od domů.

Dalším typickým zvykem bylo metání zapálených košťat do vzduchu a nošení jejich ohořelých částech domů pro ochranu. Kromě toho se v souvislosti s nadcházejícím prvním májem stavěla májka, uklízelo hospodářství a chlévy a umísťovaly větvičky do oken za účelem ochrany.

Motivační pohádka **O perníkové chaloupce**

Byla jedna chaloupka u lesa a v ní bydlel drvoštěp se svou zlou ženou a macechou jeho dětí – Jeníčkem a Mařenkou.

Drvoštěpova rodina byla chudá a brzy neměla téměř co jíst. To se nelíbilo hlavně maceše, a tak jednoho dne spustila: „Čtyři se tu neuživíme, půjdeme zítra do lesa a děti tam necháme.“ Drvoštěp nechtěl, ale macecha do něj tak dlouho hučela, až ho udolala. Jenže nevěděli, že to všechno slyšel Jeníček s Mařenkou. Mařenka se zoufale rozplakala, ale Jeníček dostal nápad. „Neboj Mařenko, my v lese nezůstaneme“, řekl odhodlaně a šel před chaloupku, aby nasbíral kamínky.

Druhý den se vypravili na cestu a Jeníček si celou cestu značil kamínky cestu, aby se mohli s Mařenkou večer snadno vrátit zpátky domů. Když přišli do lesa, macecha s tatínkem rozdělali oheň, nechali u něj děti a odešli. „Jdeme kácet dříví. Až skončíme, přijdeme pro vás“, řekla macecha a odešli.

Dětem bylo u ohýnku dobře a za chvíli usnuly. Když se probudily, byla už noc a nikdo nikde. Mařenka začala plakat, ale Jeníček ji uklidňoval: „Neboj, Mařenko, já cestu domů najdu.“ A skutečně! Pod nočním měsícem se kamínky jen blyštěly, a tak se děti vydaly na cestu zpátky. Kamínky je dovedly až k jejich chaloupce! K ránu už byly obě děti zase doma ve svých postýlkách. Macecha z toho příliš radost neměla, ale co mohla dělat.

Jenže čas šel dál a bída byla čím dál větší. A tak jednoho dne macecha povídá: „Nic naplat, nemáme co do pusy, zítra odvedeme děti do lesa a necháme je tam. Jen musíme jít ještě hlouběji, aby už nenašly cestu domů.“ Tatínek nechtěl, ale macecha ho opět přemluvila.

Jeníček s Mařenkou zase všechno slyšeli, a tak se Jeníček opět rozhodl, že nasbírá kamínky, ale ouha! Macecha je zamkla v pokoji. Jeníček si ale dokázal poradit. Rozhodl se, že krajíček chleba, co s sebou dostanou k obědu, bude cestou drobit, a tak najde opět cestu k jejich chaloupce.

Jak si řekl, tak také druhý den udělal. Opět přišli do lesa, kde je tatínek s macechou nechali. „Jdeme štípat dříví, do večera se vrátíme“, řekla macecha a odešli. Děti opět u ohýnku usnuly a probudily se až v noci.

Jeníček vyskočil na nohy a hned se chtěl vydat domů po stopách drobečků, kterými si značil cestu do lesa, ale nešlo to. Všechny drobečky sezobala lesní zvěř! Jeníček s Mařenkou byli ztraceni! Nezbylo jim nic jiného, než se spolehnout sami na sebe.

Dlouho bloudili lesem a snažili se najít cestu domů, až nakonec zabloudili k chaloupce. A nebyla to ledajaká chaloupka! Byla celá z perníku a dalších dobrůtek. A protože měli Jeníček s Mařenkou velký hlad, hned se pustili do sladkostí. „Kdopak mi to venku loupe perníček?“ Ozvalo se zevnitř. Děti se lekly, ale hned pohotově odpověděly: „To nic, to jenom větříček.“ A s chutí jedly dál.

Jenže nevěděly, že je to chaloupka zlé baby Jagy, která si postavila chaloupku z perníku jen proto, aby do ní mohla lákat děti a potom je jíst! Babici to nedalo a nakonec vyšla ven, kde našla Jeníčka s Mařenkou, jak se cpou perníčkem z její chaloupky.

Chytla je a zavedla dovnitř. Jeníčka dala do chlívku, aby si ho vykrmila a snědla a Mařenka jí musela pomáhat. A tak Jeníček dostával samé dobrůtky – to proto, aby rychle přibíral na váze a aby si ho mohla zlá čarodějnice brzy uvařit a sníst. Vždy jednou za čas, přišla babice ke chlívku a chtěla, aby Jeníček vystrčil prstíček a ona mohla zjistit, jestli už tloustne. Jenže Jeníček nebyl hloupý a vždy ježibabě strčil kůstku. Ježibaba se velmi divila, že vůbec netloustne, až jednoho dne se dopálila a rozhodla se, že tak jako tak Jeníčka upeče a sní.

Mařenka velmi plakala, ale ježibaba se nedala obměkčit. „Nejdříve roztopíme pec a upečeme chleba,“ oznámila babice. „Mařenko, vlez do pece a zjisti, jestli už je dost rozehřátá.“ „Ale já nevím, jak se do pece leze,“ dělala ze sebe hloupou Mařenka. „Můžete mi ukázat, jak se leze do pece?“ Ježibaba vůbec netušila, že jde o lest a bez sebemenšího podezření si do pece vlezla. Mařenka ani chvíli neváhala a strčila babici do pece a zavřela ji tam. Potom běžela osvobodit Jeníčka a spolu utíkali domů, jen co jim nohy stačily.

Když doběhli do chaloupky, zjistili, že jejich macecha mezitím zemřela a jejich tatínek ode dne, co je nechal v lese, se velmi trápil a každý den své děti hledal. Jakou měl teď radost z jejich návratu! A tak se společně radovali a slíbili si, že už navždy budou spolu ve své chaloupce na kraji lesa.

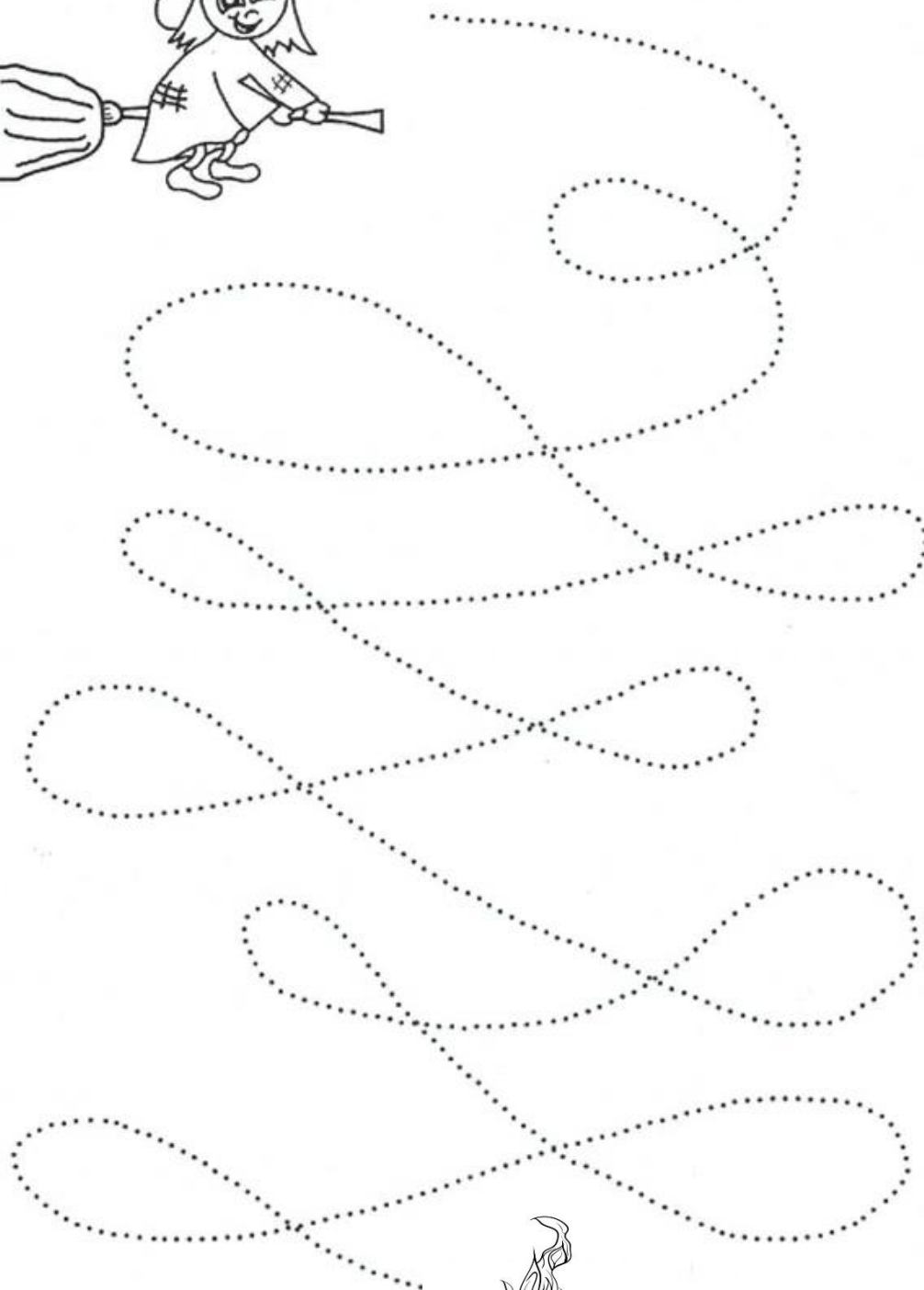
Obrázky vybarvi a pak podle čar vystřihni, potom nalep na jiný papír v pořadí, jak se děj udál. Vyprávěj podle obrázku pohádku.

1. Vybarvi si obrázek z pohádky malá čarodějnice

2. Vezmi pastelku a nakresli, kudy čarodějnice poletí k ohni. Určitě musí přiletět i její kamarádky, takže udělají za sebou každá jinou čáru (použij více pastelky).

3. Vyroba spolu s někým starším čarodějnicí

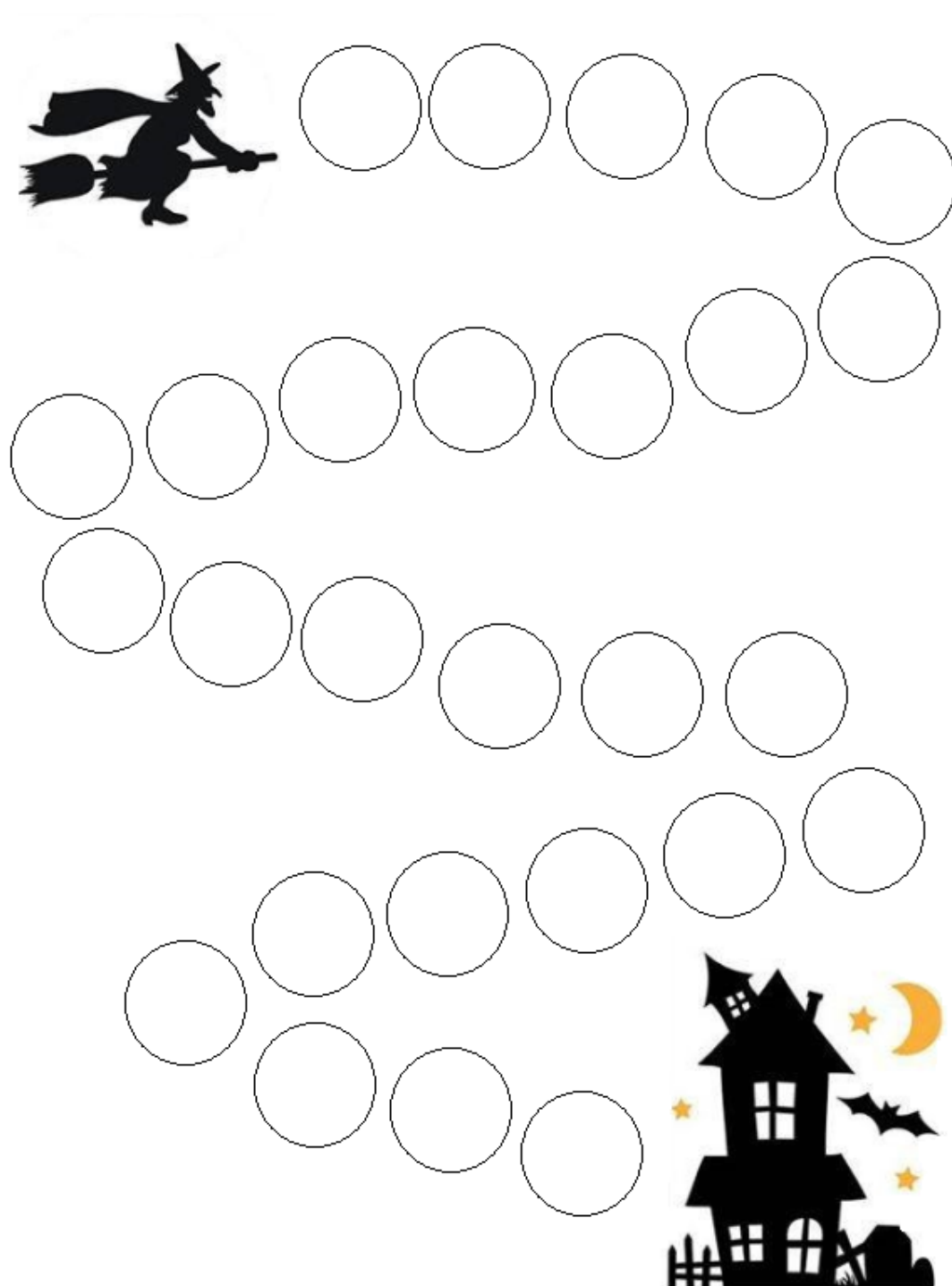
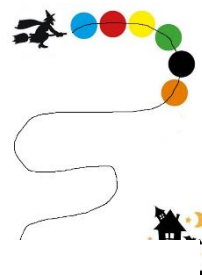
Použít můžeš např.:

- staré koště
- klacíky
- březové větvičky
- slámu, stébla trávy
- mech nebo jiný hořlavý přírodní materiál
- provázky
- skořápky vajec na krk jako korále
- staré kousky oblečení

4. Nakresli cestu, jak čarodějnice letí. Do každého kruhu opakuj postupně barevný vzor, nepoleť pořadí.

Nyní jsi začátek vybarvi podle diktátu:

modrá, červená, žlutá, zelená, černá, oranžová.

5. Úkol pro předškoláky a děti s OŠD! Dopiš do vybarvených polí u úkolu č.

4 dopiš písmenka ze slov:

ČARODĚJNICE

KOČKA

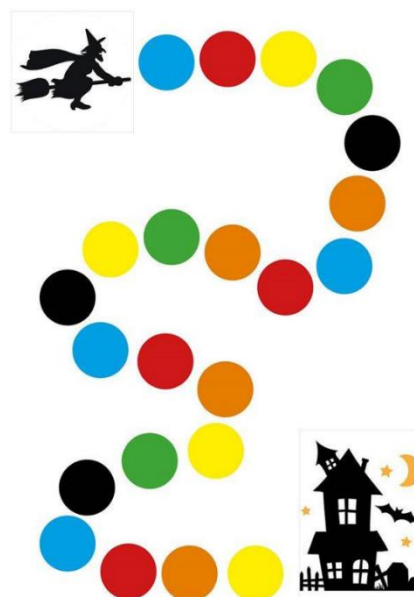
PAVOUK

- pokud jsi písmenko už použil, neopakuj je.

6. Prohlédni si pozorně barevnou cestu čarodějnice podle vzoru:

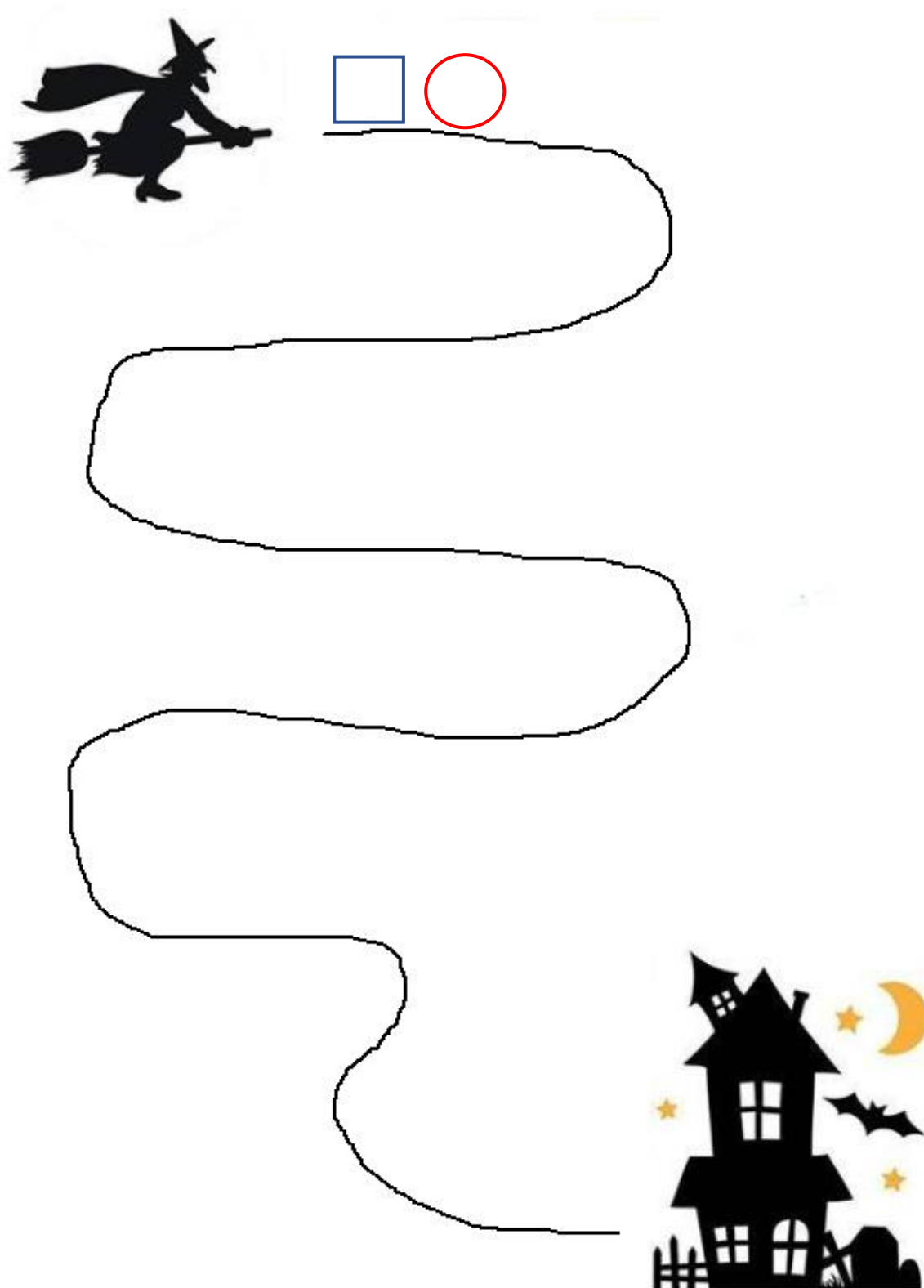
Nyní spočítej a zapiš do obdélníků níže,

kolik je kterých barevných puntíků.

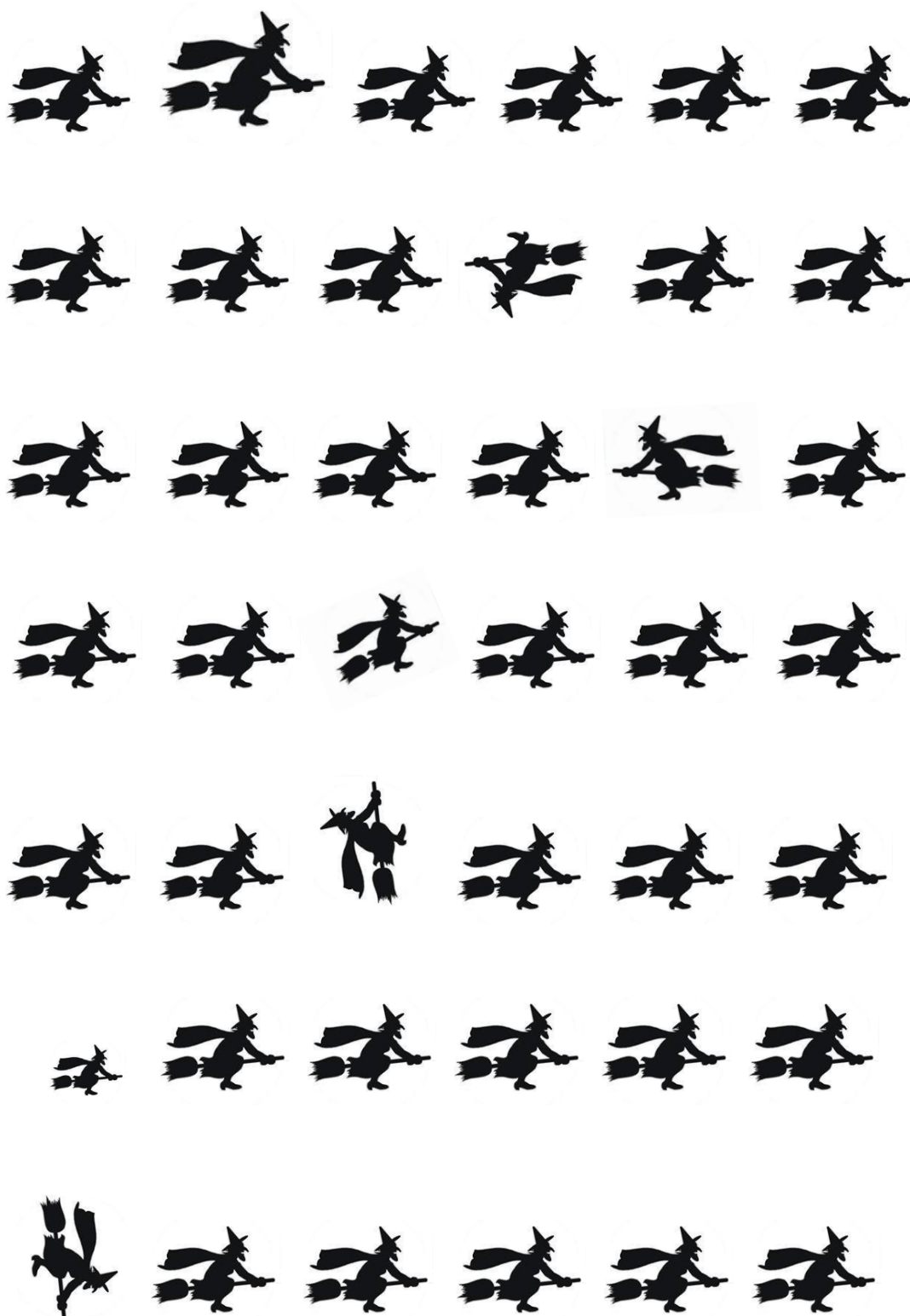

Řešení: čtyři modré, čtyři červené, čtyři žluté, tři zelené, tři černé, čtyři oranžové.

7. Střídej čtverce a kruhy na cestě, kudy čarodějnice poletí.

8. Zakroužkuj u čarodějnic níže, která je jinak v řádce než ostatní. Popiš, v čem je rozdíl (je nejmenší, letí vlevo...).

9. Najdi na obrázku dole alespoň 6 rozdílů, které chybí oproti obrázku nahoře a chybějící dokresli.

10. Podívej se na pohádku o Malé čarodějnici z Večerníčku.

Najdeš ji zde:

<https://www.youtube.com/watch?v=ERKJTefYpeI>

11. Víš, co je to atribut? Ke každé čarodějnici či ježibabě nějaké atributy patří. Pojmenuj je, pak je vystříhni a nalep podle velikosti a druhu a k sobě do řádků. Nejmenší dej vpravo, největší vlevo.

12. Pohybové aktivity

- Pohyb pomocí kruhů končetin a trupu

Čáry, máry abraha, proměním tě na draka. *(děti se proběhnou jako draci)*

Čáry máry huhuhu, proměním tě na sovu. *(děti se proletí jako sovy)*

Čáry máry hafíky, ať jsou z tebe knedlíky. *(děti se kutálí po zemi)*

Čáry máry damdydáda, ať je z tebe limonáda. *(děti se rozplácnou po zemi)*

Čáry máry ratata, ať jsou z tebe košťata. *(děti naznačují pohyb při zametání)*

- Děti utvoří kruh a chytanou se za ruce. Vybraná dvojice se chytí koštěte proti sobě a rytmickým pohybem vyjadřují obsah říkanky.

Chytáme se koštěte, točíme ho spolu, potom dřepy děláme nahoru a dolů.

(držíme koště a točíme naproti sobě, společně děláme dřepy jedním směrem)

Jeden dřep a druhý dřep z čarodějné školky, jednou dřepnou kluci, podruhé zas holky.

(každé dítě točí jiným směrem, nakonec všichni jedním směrem)

- První část patří děvčatům, chlapci sedí, pak se vystřídají.

**Nasedneme na košťata jako správné Ježibabky,
pozor, holky, venku prší, trefíte se mezi kapky?**

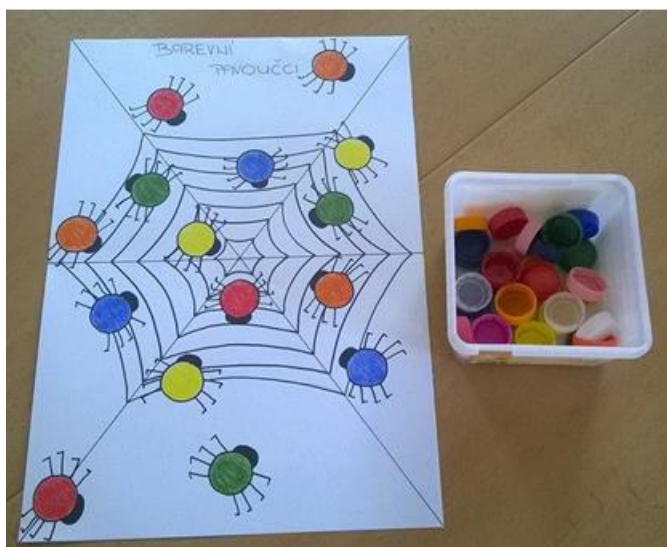
(nasedneme na koště, kličkujeme v prostoru, děvčata se slétnou do jednoho místa a posadí se)

**Ježidědek před chaloupkou vyhlíží a přešlapuje,
Jeníček je za komínem, sladký perník uždibuje.**

(chlapci si dají dlaně kolmo k čelu, rozhlížejí se, jdou do podřepu, obejmou rukama kolena).

Jednotlivé sloky několikrát vystřídáme.

13. Barevní pavoučci - hra

14. Naučte se písničku. Zpívá se nápěv známé písně „Na tom pražském mostě“

Na té naší poště ztratilo se koště,
až to koště najdete, zpátky ho tam vložte,
až to koště najdete, zpátky ho tam vložte.

Ježibába pláče, má to jeden háček,
bez koštěte nedoletí na trh pro koláče,
bez koštěte nedoletí na trh pro koláče.

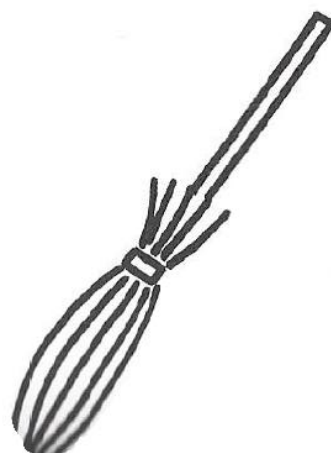
Nakreslete koště, pomůže vám básnička.

Ježibaba dlouhé proutí uvazuje pevně.

(kreslíme dlouhé proutky vedle sebe, naznačíme převázání)

Když má koště uvázané, tak ho prodá levně.

(obtáhneme proutky, dokreslíme násadu)

15. Naučte se ještě jednu písničku. Jmenuje se Pět ježibab.

(Interpret/autor: Petr Skoumal)

- a E a E a
1. Pět ježibab s jedním okem letí, letí nad potokem,
C G C a E a
letí jako hejno ptáků, pět ježibab na smetáku.
2. Pět ježibab s jedním uchem jako hejno letí vzduchem,
letí, letí v letu svačí pět ježibab na tryskáči.
3. Pět ježibab s jedním nosem volá na mě: " Kluku, pojd' sem!"
A když nejdu, tak se štětí, pět ježibab na koštěti.

16. Na závěr si vyrobte obrázek čarodějnic.

Zdroje:

<https://living.iprima.cz/zahrada/dnes-se-pali-carodejnice-vite-proc-ma-dnesni-noc-magickou-moc>

https://www.google.com/search?q=mal%C3%A1+%C4%8Darod%C4%9Bjnice&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=rUznT-AGyApjDM%252Ct-77BXsD2LPuWM%252C_&vet=1&usg=AI4_kQyOq9HjTzHZgNoBp9diAcHzg0Faw&sa=X&ved=2ahUKEwjn2fWm6KLwAhUR3qQKHc2mDV0Q9QF6B-AgpEAE#imgsrc=RJh7e2z28QajEM

Malá čarodějnice – omalovánky:

<https://www.google.com/search?q=mal%C3%A1+%C4%8Darod%C4%9Bjnice+omalov%C3%A1nky&tbm=isch&hl=cs&sa=X&ved=2ahUKEwi73ri-6KLwAhUE4RoKHTPFCEYQrNwCKAF6BQgBEJAC&biw=1519&bih=722#imgsrc=cTPYeW9hGu3dxM>

kniha: Horová L., Těšíme se do školky